

แนวคิดความร่วมมือและการขับเคลื่อน โครงการโรงเรียนพัฒนาตนเอง

The Self-Development School Project
under the Teacher and School Quality Program: TSQP

ผู้เขียนรายงาน	รองศาสตราจารย์ ดร.พินสุดา สิริธรงค์ศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สีนธะวา คามดิษฐ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา วิสฤตภา
ผู้พิจารณารายงาน	รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว อาจารย์ประเสริฐ แก้วเพชร ดร.จักรพรรดิ วัฒนา
บรรณาธิการ	นางสาวชนกพรพรณ วรดิกล นางสาวณัททัย วราพงษ์พิพัฒน์ นางสาวเขมินทรา บุญธรรม
ฝ่ายผลิต	มูลนิธิศึกษาธิการ และวิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
พิสูจน์อักษร	ดร.พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล
เรียบเรียง จัดพิมพ์ต้นฉบับ ออกแบบและจัดรูปเล่ม	บริษัท ไอแอนดีไอ คอมมิวนิเคชั่น จำกัด
จัดทำโดย	สำนักพัฒนาคุณภาพครูและสถานศึกษา กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) เลขที่ 388 อาคาร เอส. พี. ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400 โทรศัพท์ 02-0795475 โทรสาร 02-6191812
พิมพ์ที่	บริษัท เอส.อาร์. ฟรินติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด

คำนำ

นับเป็นเวลาหลายทศวรรษที่ประเทศไทยมีความพยายามปฏิรูปการศึกษา และการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสรับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ด้วยความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ทั้งที่อยู่ในเมือง ชนบท พื้นที่ห่างไกล โดยเฉพาะผู้มีฐานะยากจน มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีปัญหาครอบครัว มีปัญหาการอยู่ร่วมกันในสังคม และชุมชน ถูกทอดทิ้ง หรือไม่ได้รับการเหลียวแล เป็นต้น ผ่านกระบวนการพัฒนา ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ภายใต้การดำเนินงานและสนับสนุน จากทุกภาคส่วน ทั้งของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวยุวมชน องค์กรทางสังคม ศาสนสถาน สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่เกี่ยวข้อง มาอย่างต่อเนื่อง

โครงการโรงเรียนพัฒนาตนเอง รุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2 ต่อเนื่องในปี 2564 เป็นโครงการหนึ่งที่กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) มีความพยายามที่จะลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของนักเรียนผ่านการสนับสนุนงบประมาณ ให้แก่สถาบันรับการพัฒนารโรงเรียน จำนวน 11 สถาบัน ได้แก่ 1. มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 3. มูลนิธิเพื่อทักษะแห่งอนาคต 4. มูลนิธิลำปลายมาศพัฒนา 5. มูลนิธิโรงเรียนสตาร์ฟิชคันทรีโฮม 6. มหาวิทยาลัยนเรศวร 7. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี 8. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต 9. มูลนิธิสยามกัมมาจล 10. ศูนย์ยวพัฒน์ มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ และ 11. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 สนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน จำนวน 636 โรงเรียน ให้เกิดการพัฒนาตนเองทั้งระบบ ด้วยมาตรการสนับสนุน 6 มาตรการ ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายที่มีคุณภาพ การพัฒนาครูและผู้บริหารด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การจัดระบบสารสนเทศที่มี

คุณภาพ การพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่มีคุณภาพด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้นักเรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ทักษะที่สำคัญของศตวรรษที่ 21 และคุณธรรม ทั้งนี้ กสศ. ได้ทำข้อตกลงให้มูลนิธิศึกษาธิการเป็นผู้วิจัยและประเมินผลโครงการโรงเรียนพัฒนาตนเองดังกล่าว ทั้งระดับสถาบันรับทุนการพัฒนาและโรงเรียน ระหว่างเดือนตุลาคม 2564 - กันยายน 2565 เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด การวิจัย และประเมินผลโรงเรียนพัฒนาตนเอง ในด้านกระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต/ผลลัพธ์ ผลกระทบ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ประสิทธิภาพและประสิทธิผล บทเรียนการดำเนินงานของสถาบันและโรงเรียน ตลอดจนข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการทั้งระดับ กสศ. สถาบันรับทุนการพัฒนา โรงเรียน และต้นสังกัด ได้แสดงไว้ในสรุปผลการวิจัยนี้

ในการนี้ คณะวิจัยฯ ขอขอบพระคุณกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ที่ได้ให้โอกาสในการวิจัยที่เป็นประโยชน์ครั้งนี้ คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนทั้งระบบ กสศ. ที่ได้ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะมาโดยตลอด สถาบันรับทุนการพัฒนาทั้ง 11 สถาบัน และโรงเรียนที่ได้รับการถอดบทเรียนที่ให้ข้อมูลอย่างละเอียด มูลนิธิศึกษาธิการ คณะวิจัยและที่ปรึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน นายกเทศมนตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดที่เกี่ยวข้อง

พินสุดา สิริธรรังศรี

หัวหน้าโครงการวิจัยและประเมินผลฯ

สารบัญ

โครงการโรงเรียนพัฒนาตนเอง (Teacher and School Quality Program: TSQP)	6
กรอบแนวคิดและแนวทางความร่วมมือ ของโรงเรียนพัฒนาตนเอง	8
11 สถาบันกับการขับเคลื่อนงานโรงเรียนพัฒนาตนเอง	12
นวัตกรรมที่สถาบันใช้ในการพัฒนา	18
ผลการดำเนินงานตาม 6 มาตรการโรงเรียนพัฒนาตนเอง	30
ผลผลิต ผลลัพธ์ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น	35
• ผลผลิตและผลลัพธ์ (นวัตกรรมการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้)	39
• ผลลัพธ์การเรียนรู้ (core learning outcomes)	43
• จุดเด่นของโครงการ	45
• ปัญหาและข้อจำกัด	47
• ข้อเสนอแนะ	50
• สิ่งที่ควรดำเนินการต่อ	58

โครงการโรงเรียนพัฒนาตนเอง

The Self-Development School Project under the Teacher and School Quality Program: TSQP

โครงการโรงเรียนพัฒนาตนเอง (The Self-Development School Project under the Teacher and School Quality Program: TSQP) เป็นโครงการหนึ่งที่กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) มีความพยายามที่จะลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของนักเรียน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนทั้งระบบ มีเป้าหมายคือ การพัฒนาโรงเรียนขนาดกลาง ประมาณร้อยละ 10 โดยมีระยะเวลาของการพัฒนาโรงเรียนประมาณ 3 ปี เพื่อเป็น “ต้นแบบ” ของการบริหารจัดการ การพัฒนาคุณภาพครู และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่มีคุณภาพ เพื่อให้นักเรียนเกิดสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 เข้าถึงการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนในระยะยาว

โดยการสนับสนุนงบประมาณให้สถาบันรับการพัฒนาโรงเรียน จำนวน 11 สถาบัน ได้แก่ 1. มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 3. มูลนิธิเพื่อทักษะแห่งอนาคต 4. มูลนิธิลำปลายมาศพัฒนา 5. มูลนิธิโรงเรียนสตาร์ฟิชคันทรีโฮม 6. มหาวิทยาลัยนเรศวร 7. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี 8. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต 9. มูลนิธิสยามกัมมาจล 10. ศูนย์วิจัยพัฒนา มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ และ 11. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยมีจำนวนโรงเรียนที่ได้รับการพัฒนาทั้งหมด 636 โรงเรียน

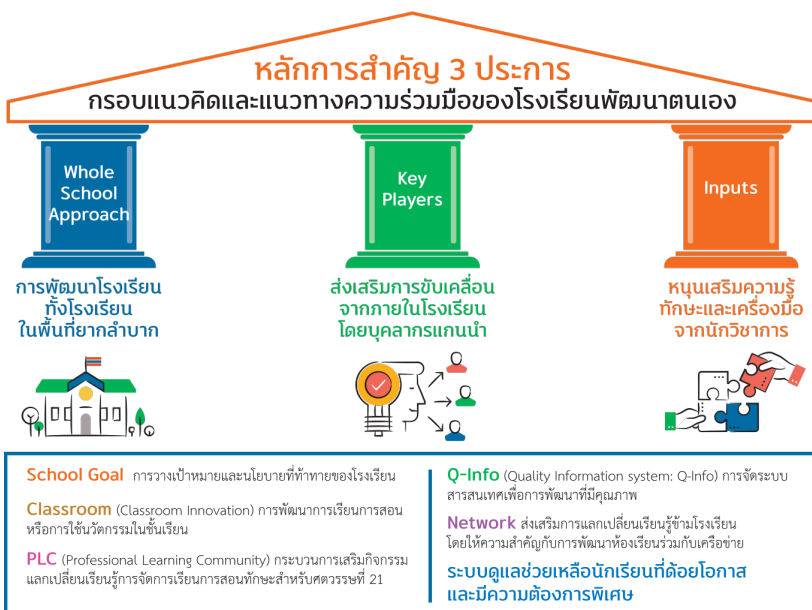

ที่มา : กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2565

กรอบแนวคิดและ แนวทางความร่วมมือของ โรงเรียนพัฒนาตนเอง

กรอบแนวคิดการทำงานโครงการโรงเรียนพัฒนาตนเองตั้งอยู่บนหลักการสำคัญ 3 ประการคือ 1. ใช้การพัฒนาโรงเรียนทั้งโรงเรียน โดยคำนึงถึงบริบทของโรงเรียนในพื้นที่ยากลำบากของไทย 2. ส่งเสริมการขับเคลื่อนจากภายในโรงเรียน โดยบุคลากรแกนนำ (key players) ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ ครูแกนนำ และ 3. หนุนเสริม (inputs) ความรู้ ทักษะ และเครื่องมือจากนักวิชาการเครือข่ายจากภายนอก 5 ประการเพื่อสร้าง 4 ผลลัพธ์ คือ คุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนดีขึ้น โอกาสชีวิตของนักเรียนดีขึ้น เช่น อัตราการหลุดจากการศึกษา และการขาดแผนดำเนินชีวิตลดลง การพัฒนาครูที่มีประสิทธิภาพ และชุมชนเชื่อมั่นศรัทธาต่อโรงเรียนเพิ่มขึ้น โดยความรู้และทักษะที่สถาบันรับทุนทั้ง 11 สถาบันทำหน้าที่หนุนเสริม (inputs) ได้แก่

1. School Goal คือการวางเป้าหมายและนโยบายที่ท้าทายของโรงเรียน ซึ่งจะถูกละเลยเป็นแผนการทำงาน โดยให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนใน ชั้นเรียนที่ทุกภาคส่วนขององค์กรต้องเข้าใจตรงกันว่า กำลังทำสิ่งนี้ไปเพื่ออะไร โดยตระหนักไว้ด้วยว่า ทุกคนมีส่วนที่จะช่วยให้บรรลุหรือไม่บรรลุความสำเร็จ

2. Classroom การพัฒนาการเรียนการสอนหรือการใช้นวัตกรรมใน ชั้นเรียน (classroom innovation) แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ บูรณาการด้วยเทคโนโลยี วิชาการ ศิลปวัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และเรียนรู้ร่วมกัน อย่างเป็นกัลยาณมิตร จนเกิดทักษะต่าง ๆ ในที่สุด โดยครูต้องปรับบทบาทเป็นที่ปรึกษา และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผน ดำเนินการ Open House เพื่อนำเสนอผลผลิตหรือนวัตกรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้ ถ่ายทอดสิ่งที่ได้เรียนรู้มาให้กับเพื่อนร่วมชั้น รุ่นพี่ รุ่นน้อง ตลอดจนผู้ปกครอง โค้ช ศึกษานิเทศก์ ครู ฝ่ายวิชาการ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการเขตการศึกษา และผู้ที่สนใจเข้าร่วม เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ

3. PLC (Professional Learning Community) กระบวนการเสริม กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนครูในการจัดการเรียนการสอนทักษะสำหรับ ศตวรรษที่ 21 โดยสร้างกลไกการพัฒนาบุคลากรด้วย กระบวนการ Professional Learning Community ภายในโรงเรียน และเครือข่ายการจัดการความรู้ระหว่าง โรงเรียนกับระบบ Coaching & Mentoring ที่มีประสิทธิภาพ

4. Q-Info การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาที่มีคุณภาพ (Quality Information System: Q-Info) โรงเรียนสามารถนำข้อมูลจากระบบสารสนเทศ ไปใช้ประโยชน์ทั้งการบริหารจัดการโรงเรียน การเรียนการสอน การประเมินผล และการดูแลนักเรียน

5. Network ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามโรงเรียนโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาห้องเรียนร่วมกับเครือข่ายและการจัดการเรียนการสอนสู่ทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และเน้นที่ทักษะการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21

6. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ด้อยโอกาสและมีความต้องการพิเศษ เป็นระบบที่เกิดจากการเยี่ยมบ้าน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และช่วยเหลือนักเรียนได้ตามสภาพ โดยเฉพาะปัญหาความยากจน และนักเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครูอย่างทั่วถึง ทั้งด้านการเรียนรู้ สุขภาพอนามัย และความปลอดภัยทั้งในและนอกห้องเรียน

11 สถาบันกับการขับเคลื่อน งานโรงเรียนพัฒนาตนเอง

โครงการโรงเรียนพัฒนาตนเองดำเนินงานโดยสถาบันรับทุน (หรือภาคี เครือข่ายของ กสศ.) 11 แห่ง โดยแต่ละสถาบันจะดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนา โรงเรียนทั้งระบบ ด้วยมาตรการสำคัญ 6 มาตรการ ได้แก่ 1. มีการตั้งเป้าหมายของ โรงเรียนได้คมชัดและท้าทาย 2. มีระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการคุณภาพ 3. มีการพัฒนาครูแกนนำและสร้างชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 4. มีเครือข่าย ภายนอกโรงเรียน 5. มีนวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียน และ 6. มีระบบดูแล ช่วยเหลือและความปลอดภัยของนักเรียนเป็นรายบุคคล

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดอิสระในการดำเนินงาน วิธีการหนุนเสริม การให้ เครื่องมือ และความรู้ ขึ้นอยู่กับวิธีการและแนวทางของแต่ละสถาบัน ซึ่งแต่ละ สถาบันทั้ง 11 สถาบันต่างมีจุดเด่น ข้อจำกัด และสิ่งที่ควรดำเนินการต่อไปของ สถาบันรับทุนการพัฒนา ต่างมีผลการพัฒนาบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยสรุปได้ดังนี้

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มีการวิจัย พัฒนานวัตกรรม และนำไปใช้พัฒนาโรงเรียนที่สอดคล้องกับ สถานการณ์ เช่น นวัตกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน (blended learning) ตลอดจนมีการปรับโครงสร้างและปรับปรุงกระบวนการพัฒนาที่เชื่อมโยงมาตรการ สนับสนุนการพัฒนาของ กสศ. กับโรงเรียนอย่างเป็นระบบที่ชัดเจนขึ้นจากปีที่ผ่านมา ทั้งสถาบัน โค้ช ผู้บริหาร ครู เครือข่าย และชุมชน นอกจากนั้นยังมีการเชื่อมโยง กับต้นสังกัดทั้งระบบบริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง (ศึกษานิเทศก์) เพื่อการพัฒนา โรงเรียนและการขยายผล

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มีการใช้กระบวนการ PLC เป็นกลไกและเครื่องมือการขับเคลื่อนและการพัฒนาครูและผู้บริหารอย่างต่อเนื่องและใกล้ชิด ทั้งระดับห้องเรียน โรงเรียน และเครือข่าย ตลอดจนผู้ปกครองและชุมชน ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาร่วมกันแนวราบ ที่ส่งผลต่อนักเรียนโดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์โควิด-19 มีการจัดโครงสร้างในส่วนของนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถนำมาใช้พัฒนานักเรียนทั้งด้านจิตปัญญา บ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย และโครงการฐานวิจัย จนนำไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ทักษะในศตวรรษที่ 21 และคุณธรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมไปถึงการระดมทุนเพื่อสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้เทคโนโลยี (คอมพิวเตอร์ ไอแพด) แก่โรงเรียนและนักเรียนที่ขาดแคลน

มูลนิธิเพื่อทักษะแห่งอนาคต

มีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม (R&D) และสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยกระบวนการ CIP (Community Innovation Project) ตลอดจนการกำหนดมาตรการสนับสนุนการพัฒนาเพิ่มเติมจากที่ กสศ.กำหนด เพื่อการพัฒนาโรงเรียนและครูที่สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ เชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่นได้อย่างยืดหยุ่น คล่องตัว ด้วยความรู้และประสบการณ์การสนับสนุนของโค้ชอย่างใกล้ชิด ส่งผลให้โรงเรียนและครูสามารถประยุกต์การพัฒนาและการจัดการเรียนรู้ นักเรียนเกิดการต่อยอดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างเป็นรูปธรรม

มูลนิธิโรงเรียนสตาร์ฟิชคันทรีโฮม

เข้าถึงครูและโรงเรียนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องของโค้ช ความยืดหยุ่นในการพัฒนาและการต่อยอดพัฒนานวัตกรรมของโค้ช โรงเรียนและครู ส่งผลต่อการพัฒนาและแก้ปัญหาของโรงเรียนและการจัดการเรียนรู้ได้อย่างทันท่วงที และเป็นรูปธรรม นำกระบวนการ STEAM Design Process ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ผ่าน

กระบวนการวิจัยและพัฒนาต้นแบบของสถาบัน ส่งผลให้การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ต้นแบบและพัฒนาตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม

มูลนิธิลำปลายมาศพัฒนา

นำจิตศึกษา PBL PLC และนวัตกรรมต่อเนื่อง เป็นนวัตกรรมที่ผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนาต้นแบบของสถาบัน จนเป็นที่ยอมรับและขยายผลมากก่อนมาใช้ ร่วมกับมีการออกแบบและวางแผนที่ดีที่ให้ต้นสังกัดและโรงเรียนเครือข่ายเป็น Node การพัฒนา ส่งผลให้เกิดความร่วมมือ ตระหนัก และรับรู้กระบวนการพัฒนาของต้นสังกัดและโรงเรียน และเกิดการขยายผลและแนวโน้มการขยายผลได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งมีการสร้างครูแกนนำและโรงเรียนแกนนำ (แม่ข่าย) ที่โดดเด่น และเมื่อโครงการสิ้นสุดแล้วโรงเรียนจะสามารถพัฒนาไปได้ด้วยตนเองหรือช่วยพัฒนาโรงเรียน/เพื่อนครูได้อย่างดี

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มีการออกแบบและวางแผนให้ต้นสังกัดและโรงเรียนเครือข่าย เป็น Node การพัฒนา ส่งผลให้เกิดความร่วมมือ ตระหนัก และรับรู้กระบวนการพัฒนาของต้นสังกัดและโรงเรียน ทำให้การพัฒนาเข้าถึงปัญหาและการแก้ปัญหาได้ง่ายและรวดเร็ว อีกทั้งยังมีการวิเคราะห์และแก้ปัญหาการพัฒนาโรงเรียนเป็นทีมของโค้ช เช่น ปัญหาการลาออกหรือจะลาออกจากโครงการของโรงเรียน รวมถึงมีการจัดโครงสร้างและโค้ช ทั้งในสถาบันและโค้ชจากต้นสังกัด (ศึกษานิเทศก์) และโรงเรียนที่ผ่านกระบวนการ/ประสบผลสำเร็จในการพัฒนา ทำให้เข้าใจและเข้าถึงกระบวนการพัฒนาของโรงเรียนที่นำไปสู่ความสำเร็จและหรือความก้าวหน้าได้ชัดเจน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

มีการรวมกลุ่มโรงเรียนการพัฒนาและเรียนรู้ร่วมกันเป็นเครือข่าย ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาและการแก้ปัญหาการพัฒนาตนเอง เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือกันทางวิชาการและประสบการณ์ระหว่างครู รุ่นใหม่และครูอาวุโส เช่น การใช้ Info การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยกระบวนการ ICARE จนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรการเรียนรู้ร่วมกัน

มูลนิธิสยามกับมาจล

เป็นต้นแบบและขับเคลื่อน และสนับสนุนการนำกระบวนการ DE มาใช้ ในการบริหารจัดการและการพัฒนาโรงเรียนได้อย่างครอบคลุมกระบวนการ ทั้งการวางแผน การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล อีกทั้งโรงเรียนใน โครงการทั้งหมดอยู่ในพื้นที่จังหวัดนวัตกรรม (ศรีสะเกษ) ที่มีนโยบายและรับรู้ แนวทางการพัฒนา มีการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นต้นแบบ/ฐานการปรับ เปลี่ยนหลักสูตรที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้เชิงระบบอนาคต โค้ชแต่ละนวัตกรรมมีความรู้ความสามารถเฉพาะทางและให้ความรู้แก่โรงเรียนและครูอย่างใกล้ชิด เปิดโอกาสให้โรงเรียนได้มีอิสระในการเลือกรับการพัฒนาอย่างหลากหลายตาม นวัตกรรมที่สนใจและสอดคล้องกับบริบท เช่น การเรียนรู้แบบองค์รวม การใช้สมอง เป็นฐาน การพัฒนาเชิงระบบ วิธีการแบบเปิด และการเรียนรู้ชั้นเรียน เป็นต้น และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรมที่ตนเองถนัด

ศูนย์ยวพัฒน์ มูลนิธิรัฐบุรุษฯ

มีการวางแผน การเรียนรู้กระบวนการทำงาน และการพัฒนาไปด้วยกัน ระหว่างโค้ช ผู้บริหารกับครู อีกทั้งยังเปิดโอกาสและสนับสนุนการบริหารและ การจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เกิดการพัฒนา และการเรียนรู้ จนเกิดเป็นเครือข่ายการพัฒนาภายในโครงการโรงเรียนพัฒนา ตนเอง ระหว่างสถาบันที่ส่งผลต่อการเรียนรู้การพัฒนาของโรงเรียน โดยเฉพาะ

การวิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้และหน่วยการเรียนรู้ของบางโรงเรียนที่โดดเด่น

สพป. สุรินทร์ เขต 2

มีการระดมทรัพยากรบุคคล ผู้เชี่ยวชาญ ผู้อาวุโสหรือผู้เกษียณอายุของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร่วมเป็นโค้ช พี่เลี้ยง ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างบุคลากรเกษียณ ผู้มีประสบการณ์กับโค้ชรุ่นใหม่ (ศึกษานิเทศก์) ส่งผลให้เกิดการพัฒนาศักยภาพศึกษานิเทศก์ร่วมกันและพัฒนาอยู่ในระดับดีและดีมาก ทั้งสำนักงานที่สามารถพัฒนาครูและโรงเรียนได้ด้วยตนเองในโอกาสต่อไป อีกทั้งมีการจับคู่พัฒนาระหว่างโรงเรียนในโครงการกับโรงเรียนนอกโครงการ เพื่อการเรียนรู้ร่วมกันก่อให้เกิดความเข้าใจ และการขยายผลได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะการนำนวัตกรรมจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs เป็นแกนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และขยายผลสู่วิธีการอื่น ๆ ในชั้นเรียนอย่างได้ผลเป็นที่ประจักษ์

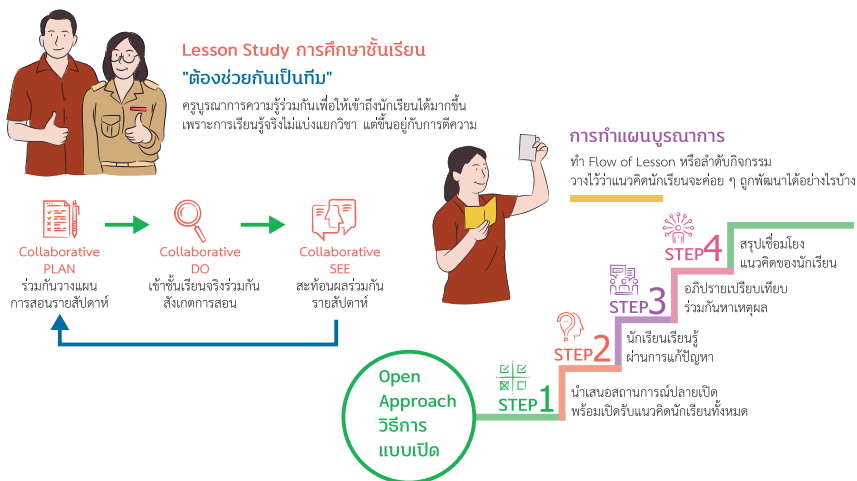
นวัตกรรมที่สถาบันใช้ ในการพัฒนา

นวัตกรรมที่แต่ละสถาบันใช้ในการพัฒนาโรงเรียนจะมีรูปแบบและนวัตกรรมที่แตกต่างกันออกไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นวัตกรรมที่ใช้

นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (lesson study)

ผ่านการจัดทำแผนการจัดการเรียน การสังเกตการสอน และการสะท้อนผลร่วมกัน

วิธีการแบบเปิด (open approach) ผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

- 1) นำเสนอสถานการณ์ปัญหา
- 2) เรียนรู้ด้วยตนเอง
- 3) นำเสนอแนวคิดและอภิปรายร่วมกัน
- 4) สรุปเชื่อมโยงแนวคิด

มหาวิทยาลัยนเรศวร

นวัตกรรมที่ใช้

ประยุกต์นวัตกรรมและวิธีการพัฒนาตามแนวคิด หลักสูตรฐานสมรรถนะ จากมูลนิธิลำปายมาศพัฒนา ดังนี้

- จิตศึกษา
- กระบวนการ PLC
- การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยวิธีการหลากหลาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

นวัตกรรมที่ใช้

Identity

Co-operation

Action

Reflection

Evaluation

การเขียน
แผนการสอน

ขั้นตอน
การสอน

การทำบันทึก
หลังสอน

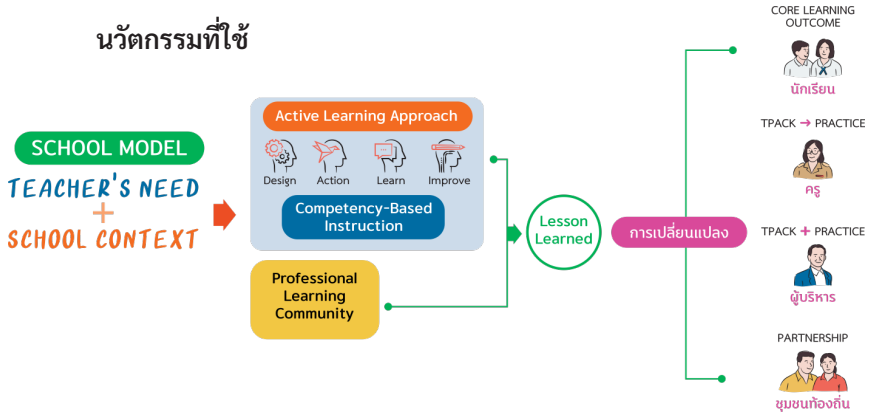

1. เด็กคิด
2. เด็กนำ
3. เด็กทำ
4. เด็กเสนอ
5. เด็กทบทวน
6. เด็กบันทึก
7. เด็กพัฒนา

- **ICARE Model Cooperative Learning** การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างการเรียนรู้ด้วยการทำงานแบบกลุ่ม โดยคำนึงถึงอัตลักษณ์ (identity) และการประเมินผล (evaluation) ที่ต่อยอดจากโครงการในปีที่ผ่านมา
- **Active Learning** การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำงาน
- **Reflective Learning** การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างการเรียนรู้ด้วยการสะท้อนความคิด
- **แผนการสอนหนึ่งหน้าในห้องเรียนอริยะ** โดยประยุกต์การเรียนรู้ผ่านการสร้างข้อตกลงร่วมกัน สร้างมุมแห่งการเรียนรู้ การดำเนินกิจกรรม และติดตามผลพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

นวัตกรรมที่ใช้

ประยุกต์ใช้นวัตกรรมที่หลากหลายโดยใช้รูปแบบ Professional Learning Community School Model ที่ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ Active Learning และ Competency-Based Instruction ที่สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ของโรงเรียน

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

นวัตกรรมที่ใช้

นวัตกรรมบ้านวิทยาศาสตร์น้อย
และโครงการฐานวิจัย (ชั้นปฐมวัย) 4 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1

จิตตปัญญาและคุณธรรม
เพื่อเตรียมความพร้อมฝึกจิตใจ
และบ่มเพาะคุณธรรม

ขั้นที่ 2

ให้หลักการ หลักคิด
หลักความรู้ และหลักปฏิบัติ

ขั้นที่ 3

ปฏิบัติสร้างความรู้

ขั้นที่ 4

ถอดบทเรียน

บ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย

ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
นักเรียนมีทักษะวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน

โครงการฐานวิจัย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
นักเรียนมีทักษะในการคิดและแก้ไขปัญหา
ทักษะในศตวรรษที่ 21 และทักษะต่อยอดเป็นอาชีพ

- นวัตกรรมบ้านวิทยาศาสตร์น้อย (ชั้นปฐมวัย ป.1-3) ผ่านกิจกรรมจัดทำโครงการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนได้เสริมสร้างองค์ความรู้ และมีทักษะการคิดวิเคราะห์เบื้องต้น
- โครงการฐานวิจัย (ชั้น ป.4 ขึ้นไป) ผ่านรูปแบบการสอน ด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยเตรียมความพร้อมผู้เรียน หน่วยการสำรวจชุมชน หน่วยการสร้างโจทย์และออกแบบศึกษา หน่วยการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล และ หน่วยสรุปและเผยแพร่

มูลนิธิลำปลายมาศพัฒนา

นวัตกรรมที่ใช้

Child - Based Learning

การเรียนรู้จากโรงเรียนเป็นฐานสู่ผู้เรียนเป็นฐาน **อยู่ที่ไหนก็ได้เรียน** แนวทางในการสร้างการเรียนรู้ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่ถดถอย

PBL Problem - Based Learning

การจัดการเรียนรู้ที่เกิดจากการพัฒนา เป็นหน่วยบูรณาการที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน **ส่งเสริมให้เด็กได้ลงมือแก้ปัญหา** จนบรรลุตามที่ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็น ของศตวรรษที่ 21

ขั้นที่ 1 คาดเดาเรื่อง

- ภาพ ปก
- คำสำคัญ

ขั้นที่ 2 อ่าน

- อ่านจับประเด็น
- ทำความเข้าใจเรื่อง
- อ่านไฮไลต์คำ
- อ่านสร้างอภิธานศัพท์

ขั้นที่ 3

ตีความใต้บรรทัด

- ระดับที่ 1
ตีความเรื่องที่เรื่องไม่ได้บอก
- ระดับที่ 2
ตีความเพื่อสะท้อนสังคม
ความเชื่อ วัฒนธรรม

ขั้นที่ 4

เชื่อมโยงหลักภาษา

1. จัดเป็นระบบ
2. ผูกประสบการณ์
3. สร้าง Concept กฎเกณฑ์ หลักภาษา

นวัตกรรมต่อยอด :
ภาษาไทยผ่านวรรณกรรม

นวัตกรรมเชิงระบบ ด้วยจิตศึกษา กระบวนการ PLC การเรียนรู้ โดยใช้ ปัญหาเป็นฐาน (Problem - Based Learning: PBL) และภาษาไทยผ่านวรรณกรรม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

นวัตกรรมที่ใช้

การเรียนการสอนเชิงรุก

Active Learning แบบ 5 STEPs การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ สร้างความรู้ด้วยตนเอง นำความรู้ไปใช้ เพื่อนำไปปรับใช้สอดคล้อง กับวิชาและตามศักยภาพของนักเรียน

ขั้นที่ 1 การเรียนรู้ การตั้งคำถาม

ออกแบบ/วางแผน เพื่อรวบรวมข้อมูล จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ รวมทั้งการทดลอง

ฝึกสังเกตสถานการณ์ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ จนเกิดความสงสัย และตั้งคำถามสำคัญ รวมทั้งการคาดการณ์คำตอบ

ขั้นที่ 2 การแสวงหาสารสนเทศ

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณหรือคุณภาพ นำข้อมูลทีวิเคราะห์ มาสร้างความรู้ ตัวอย่างการต่าง ๆ เช่น ฝึกการฝึก การแปลผล การสรุปผล

ขั้นที่ 3 การสร้างความรู้

ขั้นที่ 4 การสื่อสาร

นำเสนอข้อมูลด้วยภาษาที่ถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย

ขั้นที่ 5 การตอบแทนสังคม

นำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ นำไปสร้าง ผลงาน นวัตกรรม ด้วยความรับผิดชอบ ต่อสังคม

- S: School สร้างให้เกิดความสงสัย (In-sustantiate)
- U: Unity ผนึกกำลังกันปรึกษาและปรึกษาข้ามชั้น/โรงเรียน
- R: Reflection สะท้อนผลการทำงานร่วมกันอย่างละเอียด
- I: Information ใช้ข้อมูลและสารสนเทศในฐานะการพัฒนา
- N: Network สร้างเครือข่ายพัฒนาความดีงาม
- 2: บุคลากรทางการศึกษา คือ กลุ่มผู้บริหารและครูผู้สอน
- 3: เครื่องมือพัฒนา 1. PLC 2. Coach 3. Info
- 4: บุคลากร 4 กลุ่ม ที่รับผิดชอบหน้าที่แตกต่างกันรวมกัน
 - 1) กลุ่ม Coaching Team
 - 2) กลุ่มผู้คร่ำครึ - ผู้เชี่ยวชาญ
 - 3) กลุ่มบุคลากรใน สพป.สุรินทร์ เขต 2
 - 4) กลุ่มเครือข่ายผู้ปกครอง - ชุมชนและหน่วยงานอื่น

การบริหารโรงเรียนทั้งระบบและการพัฒนา ทั้ง 5 ระยะ

- ระยะที่ 1 เตรียมความพร้อม
- ระยะที่ 2 วางแผนพัฒนา
- ระยะที่ 3 ดำเนินการพัฒนา
- ระยะที่ 4 เก็บข้อมูล ประมวลผลการปฏิบัติจริง
- ระยะที่ 5 จัดเวทีเสนอผลงาน เสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยวิธีการหลากหลาย ได้แก่ 5 STEPs, Lesson Study, PLC เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

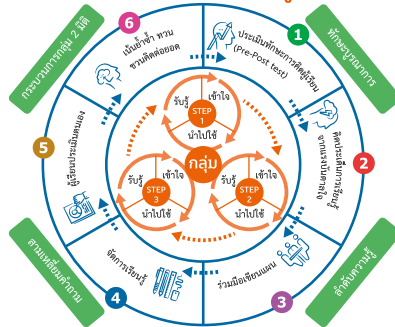
มูลนิธืเพื่อทักษะแห่งอนาคต

นวัตกรรมที่ใช้

สามเหลี่ยมคำถาม (ถ้า...จะ...เพราะ...)

กระบวนการเรียนรู้

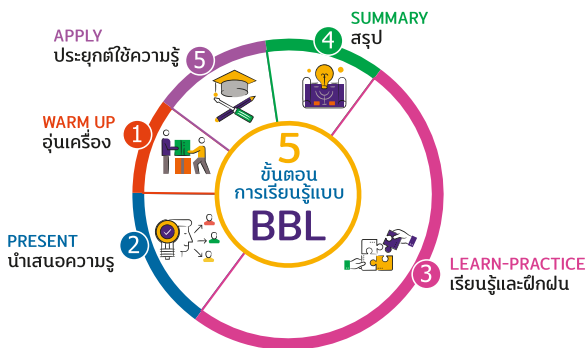
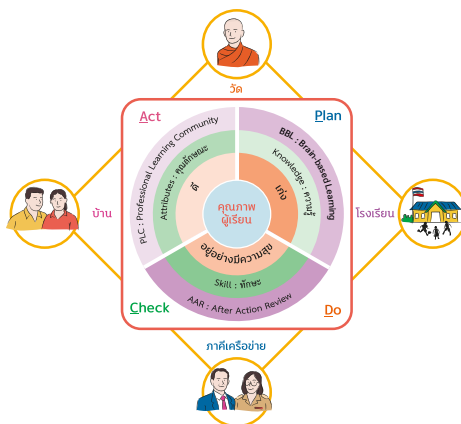
ลำดับความรู้ด้านสติปัญญา

โครงการนวัตกรรมเพื่อชุมชน (Community Innovation Project: CIP) ผ่านการประเมินระดับความคิดของนักเรียน คิดประเด็น และสร้างแรงบันดาลใจ วางแผน ลงมือทำ ประเมินตนเอง และต่อยอดองค์ความรู้

มูลนิธิสยามกัมมาจล

นวัตกรรมที่ใช้

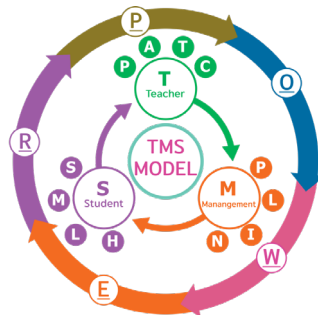

ใช้นวัตกรรมเชิงผสมผสาน

- นวัตกรรมเชิงระบบด้วยจิตศึกษา
- กระบวนการ PLC และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- การจัดการเรียนการสอนแบบองค์รวม
- การใช้วิธีการศึกษาบทเรียนและวิธีการแบบเปิด
- การจัดการเรียนรู้แบบเพาะพันธุ์ปัญญา
- การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน
- การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการ

ศูนย์ฯฯพัฒนาฯ มูลนิธิฯรัฐฯบุรุษฯ

นวัตกรรมการใช้

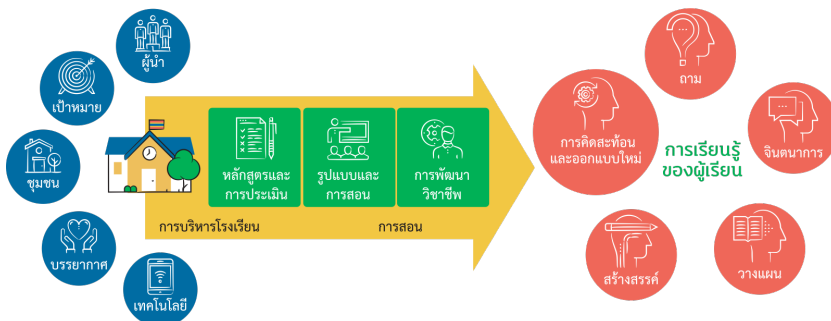
การพัฒนาด้วย POWER Model:

- P - Potential Adding เพิ่มศักยภาพการทำงาน
- O - Ordering Mindset ระหว่างโค้ช ผู้บริหารกับครู
- W - Wisdom Sharing ผ่านการใช้กระบวนการ PLC
- E - Empower Each Other จัดกิจกรรมเพื่อให้กำลังใจ
- R - Review ทบทวนและขยายผล

โดยใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยอริยสัจสี่ (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค) เป็นแกนการพัฒนาที่บูรณาการในแต่ละวิชา

มูลนิธิโรงเรียนสตาร์ฟิชคันทรีโฮม

นวัตกรรมที่ใช้

STEAM Design Process ทั้ง 5 ขั้นตอน

1. ถาม เพื่อให้เข้าใจที่มาและสาเหตุของปัญหา
2. จินตนาการ เพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา
3. วางแผน จากแนวคิดดังกล่าว
4. สร้างสรรค์ ดำเนินงานตามขั้นตอนที่วางแผนไว้
5. คิดสะท้อนและออกแบบใหม่ เพื่อวิเคราะห์คุณภาพของชิ้นงาน

ผลการดำเนินงาน ตาม 6 มาตรการ โรงเรียนพัฒนาตนเอง

การดำเนินงานตาม 6 มาตรฐานของโรงเรียนพัฒนาตนเอง ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มดีมากที่สุด/ดีมาก (29 โรงเรียน) กลุ่มดี (23 โรงเรียน) กลุ่มพอใช้และกลุ่มควรพัฒนา (20 โรงเรียน) พบว่า โรงเรียนที่ถอดบทเรียนทุกกลุ่มส่วนใหญ่มีการพัฒนาตนเองเชิงระบบเพิ่มมากขึ้น เป็นไปอย่างเข้มข้น และเอาจริงเอาจัง ทุกฝ่ายมีความชัดเจน เข้าใจ และปฏิบัติตามบทบาทของตนอย่างเด่นชัด โดยส่วนใหญ่มีการนำมาตรการสนับสนุนทั้ง 6 มาตรการมาใช้ได้คล่องตัวและรวดเร็วขึ้นอย่างเชื่อมโยงประสานสัมพันธ์กัน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนในทางที่ดีขึ้นทุกโรงเรียน ทั้งระดับผู้บริหาร ครู นักเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน

แต่สาระของการเปลี่ยนแปลงมีจำนวนมากหรือน้อยพบว่าเป็นไปตามบริบทของโรงเรียนนั้น ๆ บางโรงเรียนมีการพัฒนาตนเองทั้งระบบแบบก้าวกระโดด โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มที่ควรพัฒนายิ่งขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจนเชิงประจักษ์ ทั้งด้านเอกสารหลักฐานและพฤติกรรมของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เช่น โรงเรียนบ้านรุ่ง จังหวัดศรีสะเกษ โรงเรียนเทศบาล 3 เมืองพิษณุโลก โรงเรียนศิริพงษ์วิทยา ที่มีความโดดเด่นของการพัฒนาตนเองเชิงระบบด้วยกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนทั้งภายในและนอกโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่โดดเด่น คือ ด้านทักษะการสื่อสาร ที่กล้าคิดกล้าแสดงออก การโต้ตอบและการสื่อสารที่ชัดเจนขึ้นตามช่วงวัย การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาตามช่วงวัยและทักษะอาชีพ และมีคุณธรรม ตามเป้าหมาย ทั้งด้านวินัย ความซื่อสัตย์ และจิตอาสา โดยเฉพาะความรับผิดชอบที่สูงขึ้น แต่ยังคงมีพัฒนาการค่อนข้างน้อยในด้านทักษะการคิดวิพากษ์อย่างมีวิจารณญาณ

อย่างไรก็ตาม โดยภาพรวม พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการดำเนินงานตาม 6 มาตรการอย่างเข้มข้น และเมื่อได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้ และวิธีการจากสถาบันที่เป็นพี่เลี้ยง ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

1. Goal: ด้านนักเรียน นักเรียนได้รับการยกระดับการเรียนรู้จนเกิดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ตามเป้าหมายคือ นักเรียนสามารถสื่อสารได้ คิดขั้นสูงอย่างเป็นระบบ แก้ไขปัญหาจากสิ่งที่ตัวเองเผชิญได้ รู้จักการจัดการตนเองเมื่อเผชิญสภาวะกดดัน มีทักษะด้านดิจิทัลในการจัดการข้อมูล และรู้จักการทำงานเป็นทีม **ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา** ได้รับการพัฒนาศักยภาพจนสามารถเป็นครูโค้ช (coach) จากการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) จิตศึกษา PBL PLC **ด้านชุมชน** ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน และเครือข่ายต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับคณะครูในโรงเรียน คือ การช่วยกันพัฒนาโรงเรียน การร่วมสมทบทุนเพื่อการศึกษาของนักเรียน การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และการเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานที่เริ่มจะสูญหายไป ตลอดจนการร่วมติดตามดูแลและการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

2. Info: การจัดทำข้อมูลสารสนเทศภายในโรงเรียนเป็นระบบและมีระเบียบ แม้บางระบบจะยังไม่ได้ปฏิบัติอย่างเต็มร้อยแต่คุณครูในโรงเรียนกระตือรือร้นอยากเรียนรู้ เช่น ระบบ Q-Info เป็นต้น มีการนำโปรแกรมและข้อมูลของระบบมาใช้ในการบริหารจัดการ การวางแผน การจัดการเรียนรู้ การประเมินผล และการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

3. PLC: เกิดการเรียนรู้ที่จะนำปัญหาที่พบเจอมาร่วมสนทนากับคณะครูด้วยกัน ร่วมรับฟัง มีความกล้าที่จะนำเสนอแนวทางการแก้ไข การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้น เรียนรู้ที่จะเปิดใจยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ไปพร้อมกับผู้อื่น ตลอดจนนำผลการหารือในวง PLC มาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน จนกลายเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันของครูและผู้บริหาร

4. Classroom: มีการจัดบรรยากาศและบริบทของห้องที่สร้างสรรค์ ซึ่งเกิดจากการได้พูดคุย ถอดความคิดเห็นของนักเรียนเป็นหลัก และเมื่อนักเรียนนำเสนอความคิดของตัวเองออกมา คุณครูรับฟังและยอมรับที่จะปฏิบัติตามเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าสิ่งที่นักเรียนต้องการไม่ได้ส่งผลเสียทั้งต่อผู้อื่นและตนเอง และผลที่ได้ตามมาจากการยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง คือ นักเรียนมีความรักในห้องเรียนมากขึ้น เพราะคุณครูสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นเหมือนบ้านหลังที่สอง

5. Network: มีการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันทั้งเครือข่ายภายในและนอกโรงเรียน ทั้งเครือข่ายการบริหาร เครือข่ายการจัดการเรียนรู้ และเครือข่ายสนับสนุนทั้งที่เป็นองค์กรและตัวบุคคล ตลอดจนเครือข่ายเทคโนโลยี ผู้อำนวยการและคุณครูมีสื่อกลางที่ใช้ในการติดต่อกับนักเรียนและผู้ปกครองที่หลากหลาย สามารถพาตัวเองและนักเรียนเข้าไปอยู่ในโลกของกันและกันได้ โดยที่นักเรียนเปิดใจยอมรับโดยไม่มีข้อแม้ เช่น กลุ่ม Application LINE, Facebook TikTok และ YouTube เป็นต้น

6. ระบบดูแลช่วยเหลือและความปลอดภัยของนักเรียน : เมื่อนักเรียนเกิดปัญหาหรืออยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัยจะได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบคัดกรองนักเรียนยากจน (CCT) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการประเมินผล และจากการเยี่ยมบ้านนักเรียนที่คุณครูได้ลงพื้นที่จริง ตัวอย่างเช่น นักเรียนคนหนึ่ง ในโรงเรียนมีความเสี่ยงที่คาดว่าจะตั้งครรภ์ คุณครูจะเรียกเข้ามาซักถามส่วนตัวโดยใช้วาจาที่มีความปลอดภัย ซึ่งนักเรียนจะคลายความกังวล มีความไวใจจนคุณครูสามารถนำนักเรียนที่มีปัญหาไปรับการตรวจที่ถูกต้องโดยที่นักเรียนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีไม่มีการขัดขืน และทำให้ได้ผลการตรวจที่ประจักษ์ชัด จากนั้นคุณครูจึงนำตัวอย่างนี้มาเล่าสู่กันฟังในกลุ่มนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการถูกคิด เป็นต้น

ผลผลิต ผลลัพธ์ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ผลจากการพัฒนาโรงเรียนที่ผ่านมานับตั้งแต่การเริ่มเข้าโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รุ่นที่ 1 ในปี 2562 และรุ่นที่ 2 ในปี 2563 และพัฒนามาเป็นโรงเรียนพัฒนาตนเอง รุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2 ในปัจจุบัน มีระยะเวลา 3 และ 2 ปี ตามลำดับนั้น พบความก้าวหน้าของการพัฒนาในระดับที่ใกล้เคียงกันของโรงเรียนทั้ง 2 รุ่น ตามข้อมูลประเมินตนเองข้างต้น ทั้งนี้เพราะโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการรุ่นที่ 2 ได้เรียนรู้กระบวนการพัฒนาจากรุ่นที่ 1 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการพัฒนาอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ทั้งจาก กสศ. และสถาบันรับทุนการพัฒนา ด้วยนวัตกรรมเดียวกันของแต่ละสถาบัน มีการพัฒนาต่อยอดในปีปัจจุบัน ผลผลิต ผลลัพธ์ และมีการเปลี่ยนแปลงเชิงก้าวหน้าทั้งระดับนักเรียน ครู ผู้บริหาร โรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ในภาพรวมที่แตกต่างและเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาเชิงประจักษ์ ดังนี้

นักเรียน เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงแบบต่อยอดตามความถนัดและความสนใจได้มากขึ้น มีความรู้ในสาระที่เรียนและนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งความรู้สามัญและวิชาชีพตามช่วงวัย มีความสามารถในการแก้ปัญหา การสื่อสาร มีความคิดสร้างสรรค์ในการคิดค้นและต่อยอดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีทักษะชีวิต

และทักษะอาชีพที่สามารถนำไปให้ความรู้แก่ครอบครัว และเพิ่มมูลค่าด้านทักษะอาชีพแก่ครอบครัวได้ รู้จักการประเมินตนเอง และรู้จักวิเคราะห์เป้าหมายและความต้องการในอนาคตและวางแผนสู่เป้าหมาย มีสำนึกพลเมือง ห่วงแทนความเป็นท้องถิ่น มีความรักและรู้จักการอนุรักษ์ชุมชน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดำรงอยู่

ผู้บริหาร มีการใช้ความรู้และข้อมูลเป็นฐานในการตัดสินใจและการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และศูนย์กลางการพัฒนา การเป็นผู้นำทางวิชาการและการเปลี่ยนแปลงเชิงพัฒนาแบบไม่หยุดนิ่ง ยอมรับและปรับปรุงวิธีการพัฒนาจากความคิดความเชื่อเดิมเข้ากับวิธีการและนวัตกรรมเชิงบูรณาการ แสวงหา และนำการแสวงหาองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาโรงเรียนและนักเรียน ยอมรับการตัดสินใจของกลุ่มในการแก้ปัญหาและการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยกระบวนการ PLC และการนำกระบวนการ DE มาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบมากขึ้น จนได้รับการยอมรับ ศรัทธา และความร่วมมือจากชุมชนและเครือข่าย

ครู มีการทำงานเป็นทีมแบบมีส่วนร่วม การใช้กระบวนการ PLC ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำสื่อและการประเมินผลร่วมกันเชิงบูรณาการอย่างหลากหลายวิชา การจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลากหลายวิธีที่ตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของนักเรียน การนำระบบสารสนเทศฯ ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ การติดตามดูแลนักเรียนและการแก้ปัญหาได้เป็นรายบุคคล ทั้งปัญหาสุขภาพ ปัญหาการถดถอยการเรียนรู้ ปัญหาการใช้สื่อการเรียนรู้ ปัญหาความยากจน และปัญหาพิเศษเฉพาะเรื่องเฉพาะกิจ การปรับเปลี่ยนและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้แบบต่อยอดการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ตอบสนองผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพิ่มมากขึ้น รู้จักฟังความเห็นของเพื่อนครูและนักเรียน จนเกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันของครูอย่างเป็นองค์กรวม

โรงเรียน เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ ทั้งด้านวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ตอบสนองบริบทและความต้องการของนักเรียนและชุมชน จากการมีส่วนร่วมของ

กรรมการสถานศึกษา ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ครอบครัว และชุมชน เกิดวัฒนธรรม การจัดการเรียนรู้ขององค์กรที่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและครูโรงเรียนก็ ยังคงพัฒนาไปได้ เช่น การทำงานเป็นทีม การเปิดใจ การฟัง การเคารพ ศรัทธา เชื่อถือ ไว้วางใจและการช่วยเหลือกันและกัน ไม่นิ่งดูดาย ความเป็นกัลยาณมิตร ทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหาและพัฒนาด้วยกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้ทาง วิชาชีพพร้อมกัน (PLC) อย่างต่อเนื่องจนเป็นวิถี และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็น เครื่องมือ (info) ในการบริหาร จัดการเรียนรู้ ประเมินผล และการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนได้เป็นรายบุคคล ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรมตามเป้าหมาย

กรรมการสถานศึกษา เกิดการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตัดสินใจในการกำกับ และสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนบนพื้นฐานของข้อมูล และหาแนวทางแก้ปัญหา และพัฒนาโรงเรียนบนพื้นฐานความรับผิดชอบร่วมกันทั้งองค์กร อำนวยความสะดวก และประสานการพัฒนาและการจัดการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้งด้านกายภาพและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ผู้ปกครอง/ครอบครัว เกิดการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนานักเรียนแบบ ผูกพัน มีความรับผิดชอบการเรียนรู้ของบุตรหลาน ร่วมจัดการเรียนรู้และสนับสนุน การจัดการเรียนรู้กับครูมากขึ้น เช่น การรับโจทย์เพื่อการจัดกิจกรรม การติดตาม สอดส่อง ร่วมจัดกิจกรรม ช่วยสอนนักเรียน และการประเมินนักเรียน ทั้งการประเมิน ด้วยตนเองและการประเมินตามแบบที่ครูกำหนด เกิดความใกล้ชิดระหว่าง ผู้ปกครอง ครูกับโรงเรียนมากขึ้น จนเกิดสำนึกความเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกันกับ ภาคส่วนอื่น โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ที่กลายเป็นโอกาสและแนวโน้ม การพัฒนานักเรียนแบบมีส่วนร่วมเมื่อสถานการณ์โรคระบาดสิ้นสุดลงจนกลายเป็น วิถีปกติ

ชุมชน เกิดการเรียนรู้และมีสำนึกความรับผิดชอบต่อนักเรียนของบุคคลใน ชุมชนเพิ่มมากขึ้นจากการมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสของโรงเรียน มีการติดตามและ จัดระบบดูแลและรักษาความปลอดภัยของนักเรียน การจัดและระดมทรัพยากรเพื่อ การศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อ การเรียนรู้ ที่นำไปสู่สุขภาพะทั้งด้านกาย จิต สังคม และปัญญาของนักเรียนภายใน ชุมชน

ผลผลิตและผลลัพธ์ (นวัตกรรมการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้)

เกิดนวัตกรรมการบริหารจัดการ และนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ส่วนผลการพัฒนาโรงเรียน ภายหลังจากได้รับการพัฒนาจากสถาบันรับทุนฯ พบว่า

1. มีการบริหารรูปแบบใหม่ที่เหมาะสมกับบริบทของตนเองจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น เช่น ใช้กระบวนการ PLC, Info, ระบบการดูแลช่วยเหลือและความปลอดภัยของนักเรียน มีการบริหารเครือข่าย ฯลฯ ในการพัฒนาคุณภาพครูและนักเรียน
2. ผู้บริหารสามารถดำเนินการตามรูปแบบการบริหารจัดการใหม่ (ตามข้อ 1) จนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้
3. ครูสามารถใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่สถาบันรับทุนฯ ส่งเสริมและ/หรือคิดนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ขึ้นใหม่หรือต่อยอดจากนวัตกรรมเดิม จนส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น
4. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ประเมินผล และมีผลงานใหม่ที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ของครู
5. นักเรียนทุกกลุ่มได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และไม่มีการหลุดออกจากระบบ

ขณะที่ผลการทดสอบของนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ของหน่วยงานต้นสังกัด (RT ชั้น ป.1, NT ชั้น ป.3 และ O-NET ชั้น ป.6 และ ม.3) สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ

ด้านผลผลิตและผลลัพธ์

ผู้บริหาร มีความสามารถในการบริหารโรงเรียนทั้งระบบ ความเป็นผู้นำทางวิชาการและผู้นำการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1. นำมาตรการสนับสนุน 6 มาตรการของ กสศ. มาใช้ในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ
2. กระตุ้น ส่งเสริม และสร้างแรงบันดาลใจให้ครูใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลาย และนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
3. จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มีความสุข สนุกกับการเรียนรู้ ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง และเท่าเทียม
4. มีและใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบ
5. บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน การรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน และการทำงานเป็นทีม

ครู สามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนานักเรียน

โรงเรียน มีการดำเนินงานตาม 6 มาตรการครบถ้วน ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม และเกิดนวัตกรรมการบริหารจัดการ และนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ผลการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายของโรงเรียนและสอดคล้องกับมาตรการส่งเสริมของ กสศ.
2. เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก
3. เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้และการปฏิบัติงานทั้ง 6 มาตรการ จนกลายเป็นงานประจำของโรงเรียน
4. เกิดนวัตกรรมการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้
5. เกิดเครือข่ายการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และเครือข่ายโรงเรียนทั้งในและ/หรือนอกสังกัด

ชุมชน เกิดการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร ครู และนักเรียน ดังนี้

1. จัดมาตรการป้องกันและดูแลความปลอดภัยของนักเรียนภายในชุมชน
2. เรียนรู้กระบวนการทำงานร่วมกับโรงเรียนและเกิดการปฏิบัติเป็นกิจวัตร
3. ร่วมจัดการเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ การผลิตชิ้นงานของนักเรียน ช่วยในการบันทึกวิดีโอ การแนะนำช่วยเหลือในการเรียนรู้ของนักเรียน
4. ร่วมติดตาม ประเมินผล สะท้อนผล และให้ข้อเสนอแนะการพัฒนา นักเรียน
5. เป็นเครือข่ายและอาสาสมัครในการติดตาม ดูแลช่วยเหลือ ป้องกันและรักษาความปลอดภัยของนักเรียนและโรงเรียน

ผลกระทบที่เกิดขึ้น จากการเข้าร่วมโครงการมี 2 ส่วน ดังนี้

1. เกิดนโยบายการพัฒนาตนเองของโรงเรียนทั้งระบบ ทั้งของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกิดการขยายผลการพัฒนาตนเองของโรงเรียนไปยังโรงเรียนและเครือข่ายอื่น ๆ

- โรงเรียนกำหนดนโยบาย แนวทาง แผนงาน โครงการ และกิจกรรม การพัฒนาตนเองของโรงเรียนทั้งระบบ
- โรงเรียนมีการขยายผลการพัฒนาตนเองของโรงเรียนทั้งระบบไปยังโรงเรียนในสังกัดเดียวกัน
- โรงเรียนมีการขยายผลการพัฒนาตนเองของโรงเรียนทั้งระบบไปยังโรงเรียนนอกสังกัด

2. เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการดูแลนักเรียนของครอบครัวและชุมชน ในภาพรวมสูงขึ้น รวมทั้งร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ ติดตาม และประเมินผลนักเรียน

- ผู้ปกครองและชุมชนตระหนักและเห็นความสำคัญ โดยสมัครใจและเต็มใจ ร่วมพัฒนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนในการดูแลนักเรียน การจัดการเรียนรู้ และติดตามประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างใกล้ชิดมากขึ้น
- นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณธรรมสูงขึ้น สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม
- เครือข่ายร่วมกันแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ อย่างสร้างสรรค์ในการพัฒนา และดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

- วิธีการทำงานและผลงานของเครือข่ายฯ เป็นที่ยอมรับ สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเครือข่ายอื่น ๆ ได้
- ผลการทำงานร่วมกันของเครือข่ายส่งผลให้นักเรียนสามารถสร้างผลงานเชิงนวัตกรรม (ชิ้นงานและแนวคิดใหม่ ๆ) ของตนเองได้

ความรู้

- มีความรู้ในการเรียนรู้ ร่วมกิจกรรมในโครงการ
- สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างสร้างสรรค์

ทักษะ (skills)

- ทักษะการคิดวิเคราะห์
- ทักษะการสื่อสาร
- ทักษะอาชีพ

คุณธรรม จริยธรรม

- มีวินัย ซื่อสัตย์
- ปฏิบัติตามข้อตกลง และกติกาทางสังคม
- มีจิตสาธารณะ ช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน

ผลลัพธ์การเรียนรู้ (core learning outcomes)

ความรู้ นักเรียนมีความรู้ในการเรียนรู้และร่วมกิจกรรมในโครงการ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ครอบครัวและชุมชนได้อย่างสร้างสรรค์

ทักษะ (skills)

- **ทักษะการคิดวิเคราะห์** คิดแก้ปัญหา และวิพากษ์อย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) ซึ่งวัดได้จากความสามารถในการจำแนก แยกแยะ เปรียบเทียบ แปลความหมาย และสรุปสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยใช้ความรู้จากการเรียนรู้และร่วมกิจกรรม เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจและเชื่อมโยงสู่ชีวิตจริงได้ สามารถสร้างทางเลือกในการตัดสินใจเพื่อเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างชาญฉลาดและมีเหตุผล รวมไปถึงความสามารถคิดค้นสิ่งใหม่ ทักษะการคิดสร้างสรรค์สามารถคิดยืดหยุ่นและหลากหลาย ในเชิงบวก (positive thinking) วิธีการใหม่ เพื่อค้นหาคำตอบที่ดีที่สุดจนได้รับการยอมรับ

- **ทักษะการสื่อสาร** สามารถใช้ภาษาพูด ภาษาเขียน หรือภาษากายในการสื่อสารให้ผู้อื่นรับรู้ได้ถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีหรือกลวิธีที่เหมาะสมในการสื่อสาร
- **ทักษะอาชีพ** สามารถเลือกฝึกปฏิบัติอาชีพที่ตนสนใจ ได้ความรู้พื้นฐานอาชีพไปพัฒนาต่อยอดเป็นอาชีพที่ตนสนใจได้

คุณธรรม จริยธรรม มีวินัย ซื่อสัตย์ ปฏิบัติตามข้อตกลง และกติกาทางสังคม มีจิตสาธารณะ ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

ผลลัพธ์การเรียนรู้ดังกล่าว พบว่า สอดคล้องกับเป้าหมายผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ กสศ. กำหนดไว้ แต่มีระดับของผลลัพธ์เป็นไปตามบริบทของโรงเรียนนั้น ๆ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชน จากการสนับสนุนของสถาบันและโค้ช แม้ว่าจะเกิดสถานการณ์โควิด-19 เป็นอุปสรรคก็ตาม บางโรงเรียนมีการพัฒนาตนเองทั้งระบบแบบก้าวกระโดดโดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มที่ควรพัฒนายิ่งขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจนเชิงประจักษ์ ทั้งด้านเอกสารหลักฐาน และพฤติกรรมของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เช่น โรงเรียนบ้านรุ่ง จังหวัดศรีสะเกษ ในความรับผิดชอบของมูลนิธิสยามกัมมาจล โรงเรียนเทศบาล 3 เมืองพิษณุโลก ในความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยนเรศวร โรงเรียนศิริพงษ์วิทยา ในความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โรงเรียนบ้านบางแก้ว ในความรับผิดชอบของมูลนิธิเพื่อทักษะแห่งอนาคต เป็นต้น ที่มีความโดดเด่นของการพัฒนาตนเองเชิงระบบด้วยกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมในทุกชั้นตอน ทั้งภายในและนอกโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนเกิด 1) ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ 2) ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่โดดเด่น คือ ด้านทักษะการสื่อสาร ที่กล้าคิดกล้าแสดงออก การโต้ตอบและการสื่อสารที่ชัดเจนขึ้นตามช่วงวัย การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาตามช่วงวัยและทักษะอาชีพ และ 3) คุณธรรมตามเป้าหมาย ทั้งด้านวินัย ความซื่อสัตย์ และจิตอาสา โดยเฉพาะ ความรับผิดชอบที่สูงขึ้น แต่ยังคงมีพัฒนาการค่อนข้างน้อยในด้านทักษะการคิด วิพากษ์อย่างมีวิจารณญาณ

จุดเด่นของโครงการ

1. มีคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนทั้งระบบ กำกับติดตาม ให้ข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการโรงเรียนในภาพรวมทั้งระดับบริหารจัดการโครงการ ระดับสถาบัน และระดับโรงเรียน ตลอดจนทีมงานวิจัยและประเมินผลฯ เป็นระยะที่ชัดเจน ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนงานทุกระดับเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายเป็นส่วนใหญ่ ปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากสถานการณ์ต่าง ๆ ได้รับการป้องกันและแก้ไขร่วมกันในระดับหนึ่ง เช่น สถานการณ์โควิด-19 การลาออกจากโครงการของโรงเรียน ฯลฯ

2. การเสริมพลัง ความรู้ และศักยภาพ (empowerment) ของทีมงานอย่างต่อเนื่องก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาาร่วมกัน เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของสถาบันและโรงเรียน การใช้ระบบสารสนเทศ (info) ของโรงเรียน การอบรมและการนำกระบวนการประเมินเชิงพัฒนา (DE) มาใช้ในการประเมินตนเอง ที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาตนเองของสถาบันและโรงเรียน แม้ว่าจะสร้างความเครียดแก่บางสถาบันและโรงเรียนในช่วงหนึ่ง แต่ก็อยู่ระหว่างการเรียนรู้และขับเคลื่อน ทั้งนี้ในบางสถาบันและบางโรงเรียนนำไปใช้และบูรณาการพัฒนาได้อย่างดี

3. การพัฒนาโรงเรียนแบบเครือข่าย โดยมีการรวมกลุ่มพัฒนาไปด้วยกัน ได้ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้/ข้อมูลร่วมกัน ช่วยกันแก้ปัญหาและเสนอแนะการทำงาน บางโรงเรียนส่งบุคลากรที่มีความรู้เชี่ยวชาญ เช่น ด้าน Info หรือการผลิตสื่อฯ ไปช่วยโรงเรียนในเครือข่าย ส่งผลให้โรงเรียนก้าวหน้าในการพัฒนา มากกว่าการที่สถาบันรับทุนฯ สนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนแค่เพียงฝ่ายเดียว

สถาบันรับทุนฯ ควรออกแบบการพัฒนาให้โรงเรียนได้ทำงานเป็นเครือข่ายและมีกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น

4. การทำงานร่วมกับต้นสังกัด แม้ว่าจะมีความร่วมมือค่อนข้างน้อยในบางพื้นที่/บางสถาบัน แต่ก็มีความโดดเด่นในบางสถาบันที่เกิดจากการออกแบบการพัฒนาาร่วมกันตั้งแต่เริ่มต้น ร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมแก้ปัญหา เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มูลนิธิลำปลายมาศพัฒนา มูลนิธิโรงเรียนสตาร์ฟิชคันทรีโฮม ที่ส่งผลให้เกิด/แนวโน้มการขยายผล อันจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองของโรงเรียนได้อย่างยั่งยืน

5. ต้นสังกัดพัฒนาโรงเรียนด้วยตนเองและนำนวัตกรรมของสถาบันอื่นไปบูรณาการการพัฒนาด้วย เช่น สพป. สุรินทร์ เขต 2 สพป. นครพนม เขต 1 (มูลนิธิลำปลายมาศพัฒนาสนับสนุน) อีกทั้งเป็นการสนับสนุนต้นสังกัดให้ความสำคัญในการพัฒนาวิชาการของสถานศึกษามากขึ้น ก่อให้เกิดความรวดเร็วในการพัฒนาตนเองของโรงเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในสังกัด ทั้งระดับศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนในที่สุด รวมทั้งก่อให้เกิดแนวโน้มการขยายผล

6. การวิจัยและพัฒนาแบบต่อยอดนวัตกรรมของครูจนกลายเป็นภาพนวัตกรรมของโรงเรียนที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย ทั้งนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ด้านสาระวิชา สื่อการเรียนรู้ที่ครูร่วมกันผลิต หรือครูร่วมกับนักเรียนผลิตขึ้น เช่น นวัตกรรมการสอนภาษาไทยเพื่อแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของโรงเรียนวัดศิลามูล นวัตกรรม “ลูกบุญธรรม” โรงเรียนบุเกะบางกง จังหวัดนราธิวาส การจัดการเรียนการสอน CIPS Model ของโรงเรียนวัดสุวรรณโฆสิต จังหวัดนครศรีธรรมราช การสร้างรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนและแก้ปัญหานักเรียนของโรงเรียนชุมชนบ้านบางโหนด การวิจัยและพัฒนาสาระวิชาและแผนการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นรายบุคคลของโรงเรียนเทศบาล 5 กระจาดไทยอนุเคราะห์ เทศบาลเมืองกาญจนบุรี เป็นต้น ที่สมควรได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนต่าง ๆ คิดค้นและพัฒนา นวัตกรรมที่ตอบสนองบริบทและความต้องการของตนเองได้มากยิ่งขึ้น

ปัญหาและข้อจำกัด

สถานการณ์โรคระบาดโควิด-19

ส่งผลต่อวิธีการสนับสนุนและพัฒนาของสถานศึกษา และการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนที่สอดคล้องกัน และแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ระบบ

สารสนเทศ (info)

ประโยชน์ต่อโรงเรียนใช้ในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนของครู การประเมินผล และการติดตามดูแลนักเรียน

ระดับสถาบัน

- บางสถาบันยังไม่มีความแข็งแรง ได้เปิดจัดโรงเรียนค่อนข้างน้อย
- การขาดผู้ประสานงานการจัดระบบสารสนเทศ หรือผู้ประสานงานไม่ได้เต็มที่
- นวัตกรรมที่ใช้ในการพัฒนาต้องใช้เวลาและดำเนินการตามขั้นตอน
- การดำเนินงานกิจกรรมตามโครงการสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน
- บางสถาบันยังทำได้ไม่เต็มที่ ไม่ได้ดำเนินการ และ/หรือล่าช้ากว่ากำหนด
- การจัดกิจกรรมการพัฒนาของสถาบันส่วนใหญ่ในช่วงการเรียนการสอนของครู
- บางสถาบันยังไม่เข้าถึงและเชื่อมโยงกระบวนการพัฒนาทั้งต้นสังกัด

ระดับโรงเรียน

- การโยกย้ายของผู้บริหารและครูระหว่างโครงการ
- ภาระงานครูมีจำนวนมาก ทั้งงานสอนและภาระงานสนับสนุนอื่น ๆ
- บางโรงเรียนขาดการได้อย่างใกล้ชิด เมื่อต้องการความช่วยเหลือ
- ผู้ปกครองมีการทำงานและอาชีพ สถานะยากจน
- สถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการจัดการเรียนรู้

จากการวิจัยและประเมินฯ แม้จะพบความก้าวหน้าและการแก้ปัญหา การดำเนินงานในปีที่ผ่านมา แต่ก็ยังพบปัญหาเดิมที่ยังคงอยู่และมีปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่ ทั้งที่ระดับสถาบันและระดับโรงเรียนโดยรวม ทั้งที่เป็นปัญหาและข้อจำกัดร่วม และปัญหาเฉพาะ

ปัญหาและข้อจำกัดร่วม

- สถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ที่ส่งผลต่อวิธีการสนับสนุนและพัฒนาของสถาบันรับทุนฯ และการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนที่ต้องคิดค้นและแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งด้วยวิธีการปกติและทางออนไลน์ นักเรียนขาดเครื่องมือในการเรียนรู้ออนไลน์ ความไม่พร้อมของครอบครัว/ผู้ปกครองในการสนับสนุนและติดตามดูแลการเรียนรู้ของบุตรหลาน

- ระบบสารสนเทศ (info) แม้จะมีประโยชน์ต่อโรงเรียนที่สามารถใช้ในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนของครู การประเมินผล และการติดตามดูแลนักเรียนเพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาได้เป็นรายบุคคล แต่ยังคงมีปัญหาการให้ความสำคัญและนำไปใช้ในบางโรงเรียน ไม่มีผู้รับผิดชอบระบบในบางสถาบันเพื่อการแก้ปัญหาให้แก่ครูผู้ใช้ระบบแบบเรียลไทม์ ระบบไม่รองรับกับเครื่องมือที่ไม่ทันสมัยของครู และอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร เป็นต้น

ปัญหาและข้อจำกัดเฉพาะแบ่งออกเป็น 2 ระดับ

ระดับสถาบัน

1. บางสถาบันยังไม่มี ความเข้มแข็ง โค้ชใกล้ชิดโรงเรียนค่อนข้างน้อย และโค้ชบางส่วนยังคงทำหน้าที่ประสานงานมากกว่าการโค้ช หรือให้ความรู้ด้านนวัตกรรม เป็นการเฉพาะ ส่งผลให้โรงเรียนไม่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเต็มที่
2. การขาดผู้ประสานงานการจัดระบบสารสนเทศ หรือผู้ประสานงานไม่ได้เต็มที่ ระหว่างฝ่ายพัฒนาระบบ สถาบัน/โค้ชกับโรงเรียน ส่งผลให้โรงเรียนไม่สามารถใช้ระบบได้อย่างคล่องตัวเมื่อมีปัญหา ไม่สามารถแก้ไขได้ทันทั่วถึง
3. นวัตกรรมที่ใช้ในการพัฒนาบางนวัตกรรมต้องใช้เวลาและดำเนินการตามขั้นตอน กระบวนการระดมความคิดเห็นการดำเนินการตามขั้นตอนในการนำนวัตกรรมไปใช้ โดยเฉพาะกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่งผลต่อความล่าช้าในการพัฒนา และมีการปรับปรุงนวัตกรรมและต่อยอดได้ล่าช้าในบางโรงเรียน
4. การดำเนินกิจกรรมตามโครงการสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนฯ ของบางสถาบันยังทำได้ไม่เต็มที่ ไม่ได้ดำเนินการ และ/หรือล่าช้ากว่ากำหนด เช่น การนำระบบสารสนเทศไปใช้ การประเมินเชิงพัฒนา (DE) ของโรงเรียน การประเมินด้วยค่าขนาดอิทธิพล (effect size) และการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามนวัตกรรมของสถาบันที่ต้องเร่งรัดและพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายยิ่งขึ้น
5. การจัดกิจกรรมการพัฒนาของสถาบันส่วนใหญ่ทำในช่วงการเรียนการสอนของครู ทำให้ครูกลุ่มเป้าหมายไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง หรือเกิดการปรับเปลี่ยนผู้เข้ารับการอบรม ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาตามนวัตกรรม
6. บางสถาบันยังไม่เข้าถึงและเชื่อมโยงกระบวนการพัฒนากับต้นสังกัดให้เกิดการมีส่วนร่วมรับผิดชอบอย่างเต็มที่และพร้อมที่จะเรียนรู้และดำเนินการพัฒนาไปด้วยกัน

ระดับโรงเรียน

1. การโยกย้ายของผู้บริหารและครูระหว่างโครงการ เมื่อโรงเรียนยังพัฒนาไม่ยั่งยืนเพียงพอ ผู้บริหารใหม่ไม่ให้ความสำคัญ ไม่เข้าใจหลักคิดและกระบวนการ คณะครูไม่เห็นด้วย ก่อให้เกิดการถดถอยการพัฒนา และการลาออกจากโครงการในที่สุด

2. ภาระงานครูที่มีจำนวนมาก ทั้งภาระงานสอนและงานสนับสนุนอื่น ๆ เฉพาะหน้า ขณะที่โรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดกลางค่อนข้างเล็ก การเข้าร่วมรับการพัฒนามีอย่างหลากหลายของครูในขณะที่มีภาระงานสอนและอื่น ๆ การจัดทำรายงาน ก่อให้เกิดความล่าช้าและขาดความชัดเจนในการพัฒนาในบางโรงเรียน

3. บางโรงเรียนขาดการโค้ชอย่างใกล้ชิด เมื่อต้องการความช่วยเหลือ โดยเฉพาะการประเมินตนเองเชิงพัฒนา การใช้ระบบ Info และนวัตกรรมจัดการการเรียนรู้เชิงรุกของสถาบันฯ ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการพัฒนา

4. ผู้ปกครองบางส่วนมีภาระการงานและอาชีพ ฐานะยากจน ไม่สามารถสนับสนุนเครื่องมือการเรียนรู้ทางออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 รวมทั้งการติดตามดูแลนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนบางส่วนเกิดการถดถอยการเรียนรู้

5. สถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการจัดการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนวิธีการที่หลากหลายตามสถานการณ์และบริบทของโรงเรียน ท่ามกลางความไม่พร้อมของครูบางส่วน และความร่วมมือของผู้ปกครองดังกล่าวข้างต้น ส่งผลต่อคุณภาพและการถดถอยการเรียนรู้ของนักเรียนบางส่วน ที่เมื่อกลับเข้ามาเรียนรู้ตามปกติ ครูจำเป็นต้องเริ่มต้นพัฒนาการเรียนรู้ใหม่ ทำให้เกิดความยุ่งยากและความล่าช้าในการพัฒนานักเรียนตามหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อ กสศ.

1. เร่งรัดการดำเนินโครงการการพัฒนาาระบบสารสนเทศให้มีการดำเนินโครงการได้อย่างต่อเนื่อง และปรับระบบให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน การศึกษาปฐมวัย หลักสูตรฐานสมรรถนะ การพัฒนาบุคลากร การเพิ่มศักยภาพบุคลากรที่ทำหน้าที่อำนวยการ ประสานงาน และแก้ไขปัญหาเฉพาะของโรงเรียน ได้ทันทั่วถึงที่ ตลอดจนการสนับสนุนสถาบันให้เกิดการพัฒนาบุคลากรดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

2. ทบทวน คัดสรร และสนับสนุนสถาบันรับทุนฯ ที่มีความเข้มแข็งเพื่อการสนับสนุนและพัฒนา ทั้งด้านการบริหารจัดการโครงการ โค้ช และนวัตกรรม การพัฒนา ที่ได้รับการยอมรับในวงวิชาการและการพัฒนา ที่สอดคล้องกับความต้องการการพัฒนาของโรงเรียน

3. สนับสนุนการพัฒนาของสถาบันให้เกิดการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมให้เกิดความหลากหลายสอดคล้องกับสถานการณ์ บริบทและความต้องการการพัฒนาของแต่ละโรงเรียนที่เกิดขึ้นได้มากขึ้นกว่าการใช้นวัตกรรมเดียวในการพัฒนา

4. ประสานงานและร่วมมือกับต้นสังกัดของโรงเรียนในการพัฒนา และลดปัญหาการถดถอยการเรียนรู้ ทั้งด้านการส่งต่อนวัตกรรมของโครงการที่ประสบผลสำเร็จที่สามารถเป็นต้นแบบได้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรมระหว่างโรงเรียนในโครงการกับนอกโครงการ ทั้งระดับนโยบาย ระดับกำกับ สนับสนุนส่งเสริม และระดับบริหารจัดการ

5. รวบรวมและสร้างคลังความรู้ที่เป็นผลผลิตการพัฒนาในแต่ละระดับ เพื่อการเผยแพร่องค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการนำนวัตกรรมการพัฒนาไปใช้ในการแก้ปัญหา และพัฒนาแบบลัดขั้นตอนของหน่วยงานสถานศึกษาได้อย่างรวดเร็วขึ้น ที่เชื่อมโยงข้อมูลกับสถาบันรับทุนฯ แบบเรียลไทม์ในอนาคต

6. เพิ่มระยะเวลาการร่วมโครงการของโรงเรียนในกลุ่มที่มีการพัฒนาค่อนข้างช้าอีกระยะหนึ่ง เพื่อให้โรงเรียนสามารถปรับเปลี่ยน หรือพัฒนาตนเองได้ครบวงจรการพัฒนา และสะท้อนผลที่เป็นรูปธรรมยั่งยืน และปรับเปลี่ยนวิธีการสนับสนุนโรงเรียนที่มีการพัฒนาในระดับดีมาก หรือดีเยี่ยม ที่สามารถจัดการโรงเรียนได้เอง โดยลดการควบคุม กำกับ เปลี่ยนเป็นสนับสนุนการดำเนินงานตามบริบทและความต้องการด้วยตนเอง ภายใต้การสนับสนุนวิชาการตามความต้องการของโรงเรียนมากกว่าการกำหนดกิจกรรมให้ดำเนินการ

7. จัดให้มีการติดตามประเมินผลโรงเรียนพัฒนาตนเองที่ร่วมโครงการต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาในรูปแบบที่เหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะต่อสถาบันรับการพัฒนา

- 1 พัฒนาระบบบริหารจัดการ โครงสร้างการดำเนินงาน และความสามารถของโค้ชในการนำนวัตกรรมไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้
- 2 กำกับติดตาม และพัฒนาโค้ชให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการโค้ชในนวัตกรรมและสาระที่เกี่ยวข้อง เช่น นวัตกรรม DE และระบบ Info
- 3 ส่งเสริมการนำกระบวนการ PLC มาใช้ในการโค้ช นำกระบวนการ DE มาใช้ในการประเมินผล เพื่อการวางแผน การบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ อย่างเข้มข้น
- 4 กำหนดผู้ประสานงานและ/หรือเพิ่มศักยภาพผู้ประสานงานให้ชัดเจน
- 5 วิจัยและพัฒนา และสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรม การบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และสามารถประยุกต์และต่อยอดการพัฒนาได้อย่างคล่องตัวและเป็นรูปธรรม
- 6 สร้างความต้องการการพัฒนา ปรับเปลี่ยนเวลาและวิธีการพัฒนาครูและผู้บริหารให้สอดคล้องกับบริบท ความต้องการ เวลา และความพร้อมของครู
- 7 ประสานงานต้นสังกัดในระดับกำกับในการกำหนดนโยบาย การพัฒนา อำนวยความสะดวก การกำหนดบุคลากร ศึกษานิเทศก์ ร่วมรับรู้ รับผิดชอบ ทิ้งก่อน ระหว่าง และหลังดำเนินการ
- 8 สถาบันฯ ควรเป็นแหล่งเรียนรู้การพัฒนาทั้งการรวบรวมองค์ความรู้ โดยอาจจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้หรือ จัดทำเว็บไซต์การพัฒนาที่มีข้อมูลแบบเรียลไทม์

1. พัฒนาระบบบริหารจัดการ โครงสร้างการดำเนินงาน และความสามารถของโค้ชในการนำนวัตกรรมไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

2. กำกับติดตาม และพัฒนาโค้ชที่ขาดความใกล้ชิดกับสถานศึกษา ให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการโค้ชในนวัตกรรมและสาระที่เกี่ยวข้อง เช่น นวัตกรรมของสถาบัน นวัตกรรม DE และระบบ Info มาใช้กับโรงเรียนอย่างใกล้ชิด ตามแผนการดำเนินงาน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งระบบปกติและออนไลน์

3. ส่งเสริมการนำกระบวนการ PLC มาใช้ในการโค้ช ทั้งกลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มครูเป็นการเฉพาะ และนำกระบวนการ DE มาใช้ในการประเมินผลเพื่อการวางแผน การบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้อย่างเข้มข้น เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์และแก้ปัญหาและพัฒนาเชิงระบบได้ตรงประเด็นยิ่งขึ้น

4. กำหนดผู้ประสานงานและหรือเพิ่มศักยภาพผู้ประสานงาน การจัดการระบบสารสนเทศระหว่างสถาบันพัฒนาระบบ สถาบันรับพัฒนา โค้ชกับโรงเรียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้นจากเดิมเพื่อให้โรงเรียนสามารถดำเนินการในระบบและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันที และใช้ประโยชน์จากระบบมาพัฒนาการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ การประเมินผล และการดูแลแก้ปัญหาของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. วิจัยและพัฒนา และสนับสนุนการพัฒนา นวัตกรรม การบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนที่มีความแตกต่างกัน และสามารถประยุกต์และต่อยอดการพัฒนาได้อย่างคล่องตัวและเป็นรูปธรรม

6. สำรวจความต้องการการพัฒนา ปรับเปลี่ยนเวลา และวิธีการพัฒนาครู และผู้บริหารให้สอดคล้องกับบริบท ความต้องการ เวลา และความพร้อมของครู ให้เป็นไปอย่างหลากหลายและยืดหยุ่น ทั้งระบบปกติและระบบออนไลน์

7. ประสานงานต้นสังกัดในระดับกำกับ สนับสนุน และ/หรือระดับบริหาร เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด หรือเทศบาลแล้วแต่กรณี ในการกำหนดนโยบายการพัฒนา การอำนวยความสะดวก การกำหนดบุคลากร/ศึกษานิเทศก์ร่วมรับรู้ รับผิดชอบ เรียนรู้ และปฏิบัติการพัฒนา และรับผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังดำเนินงาน เพื่อการนำไปใช้ และขยายผลการพัฒนาของต้นสังกัดในโอกาสต่อไป

8. โครงการสิ้นสุด สถาบันฯ ควรเป็นแหล่งเรียนรู้การพัฒนาทั้งการรวบรวม องค์ความรู้ และวิธีการโดยอาจจัดตั้งเป็นศูนย์การเผยแพร่และ/หรือจัดทำเว็บไซต์ การพัฒนาที่มีข้อมูลแบบเรียลไทม์

ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียน

1. สร้างวัฒนธรรมองค์กรในการพัฒนาร่วมกัน แม้มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและครูที่ดำเนินโครงการแล้ว แต่กระบวนการพัฒนายังคงดำเนินต่อไป เช่น การมีเป้าหมายการพัฒนาร่วมกัน กระบวนการ PLC การทำงานเป็นทีม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การบริหารและการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม การเคารพและเห็นคุณค่าของแต่ละบุคคล ทั้งระดับครู ผู้บริหาร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน การฟังและการเปิดใจซึ่งกันและกัน การสะท้อนผล การนำกระบวนการ DE มาใช้ในการประเมินตนเอง

2. สร้างครูโค้ช หรือครูแกนนำ ที่มีความรู้ความสามารถ ให้เกิดขึ้นทั้งระดับโรงเรียน ระดับช่วงชั้น และ/หรือระดับรายวิชาเพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาการ การยกระดับ และเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยไม่ต้องรอการโค้ชจากบุคคลภายนอกในอนาคต

3. ปรับแผน และปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนานักเรียนอย่างหลากหลายวิธี จากการเรียนรู้ทั้งจากโค้ช เครือข่าย และความเคลื่อนไหวทางการศึกษาและการพัฒนาการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้เชิงรุกเช่นเดียวกัน ท่ามกลางสถานการณ์โควิด-19 เช่น การจัดการให้ความรู้เคลื่อนที่ การใช้ Learning Box พร้อมใบงานที่นักเรียนสามารถเรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองได้ ฯลฯ

4. ใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ระหว่างครูกับผู้ปกครองในการติดตาม แก้ไขปัญหา และพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งในรูปของออนไลน์กลุ่ม การประชุมกลุ่ม และการสร้างผู้นำผู้ปกครองเพื่อการประสานจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

5. วิจัยและพัฒนานวัตกรรมจากองค์ความรู้เดิมที่บูรณาการเข้ากับ องค์ความรู้ใหม่ ประยุกต์และต่อยอดนวัตกรรมการพัฒนาให้สอดคล้องกับนักเรียน เป็นรายบุคคล สาระวิชา ชั้นเรียน และ/หรือบริบทของโรงเรียนที่จะนำไปสู่การพัฒนา ตนเองของโรงเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยอาศัยและเชื่อมโยงองค์ความรู้จาก สถาบันรับทุนฯ และสถาบันอุดมศึกษาหรือสถาบันพัฒนาในท้องถิ่น

6. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้ออกแบบและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ ด้วยตนเองเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนและครูต่างสาระวิชาที่สะท้อน ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ปลูกฝังให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและการอยู่ร่วมกับชุมชน และสังคม ได้อย่างกลมกลืน

7. พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งระดับโรงเรียน ครู และสาระวิชา ทั้งภายใน และนอกโรงเรียน ทั้งในพื้นที่เดียวกันและระดับประเทศ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ต่อยอด และขยายผลการเรียนรู้สู่กว้าง เป็นวงจรการพัฒนาที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ ต่อนักเรียนในที่สุด

8. สำหรับโรงเรียนที่นักเรียนยังมีผลลัพธ์การเรียนรู้ค่อนข้างต่ำ ควรได้ วิเคราะห์ คัดกรองนักเรียนกลุ่มดังกล่าว ทบทวนวิธีการและนำนวัตกรรม การเรียนรู้เชิงรุกที่ใช้อยู่บูรณาการเข้ากับนวัตกรรมการแก้ปัญหาดังกล่าวที่แสวงหา เพิ่มเติม หรือเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาจากโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จทั้งภายใน และนอกโครงการ ก็จะเป็นทางลัดในการแก้ปัญหาได้ทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะต่อด้านสังกัด

ต้นสังกัดในที่นี้ หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่กำกับ บริหารจัดการ และ/หรือสนับสนุน การจัดการศึกษาของโรงเรียนแล้วแต่กรณี ควรได้

1. อำนาจความสะดวก และสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาของ สถาบันรับทุนการพัฒนา และโรงเรียนในโครงการ ให้เกิดการบูรณาการการพัฒนา เข้ากับภารกิจการจัดการศึกษาของโรงเรียนแบบไม่แปลกแยก ทั้งลดความกังวลของ โรงเรียนที่มีต่อต้านสังกัด เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนบรรลุผลสำเร็จตาม เป้าหมายการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

2. รับช่วง สานต่อ และ/หรือคัดกรองนวัตกรรมของโครงการที่สอดคล้อง กับบริบท และ/หรือกำหนดเป็นนโยบายและแนวทางการพัฒนาโรงเรียนด้วย นวัตกรรมที่หลากหลาย ภายใต้การสนับสนุนทางวิชาการจากสถาบันอุดมศึกษา หรือสถาบันรับทุนการพัฒนาอื่นใดในทำนองเดียวกัน ให้เป็นวัฒนธรรมการพัฒนา ของหน่วยงานนั้น ๆ ที่เน้นวิชาการเป็นลำดับแรก การบริหารงานบุคคลงบประมาณ หรือการบริหารงานทั่วไปอื่นใดเป็นลำดับ สนับสนุนให้การพัฒนาวิชาการ หรือ การจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนที่ส่งผลถึงคุณภาพและความเสมอภาคของนักเรียน ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. สนับสนุนส่งเสริมให้หน่วยงานต้นสังกัดระดับกำกับสนับสนุนและบริหารงาน ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาล แล้วแต่กรณี มีการพัฒนาหรือประยุกต์ การพัฒนาครูและโรงเรียนตามแนวทางโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถพัฒนาครูและโรงเรียน ในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยตนเอง

4. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการระหว่างโรงเรียนในโครงการ กับโรงเรียนนอกโครงการภายในสังกัด เพื่อการประยุกต์ใช้และการขยายผล แล้วแต่กรณี ก็จะทำให้ต้นสังกัดลดภาระการแสวงหานวัตกรรมเพื่อการพัฒนา โรงเรียนและการจัดการเรียนรู้ของครูได้ทางหนึ่ง อันจะนำไปสู่ความสำเร็จตาม ภารกิจการศึกษาของต้นสังกัดโดยรวม

5. เสริมพลังอำนาจ (empower) และส่งเสริมการบริหารจัดการตนเอง ของโรงเรียน หรือการบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบ ลดการสั่งการ หรือการชี้ นำโรงเรียนเปลี่ยนเป็นการอำนวยความสะดวก สนับสนุนส่งเสริม ให้กำลังใจและ แก้ปัญหาเชิงระบบที่โรงเรียนไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง

6. ส่งเสริมให้เกิดการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน ให้โรงเรียนใช้องค์ความรู้และนวัตกรรมเป็นฐาน และต่อยอดการพัฒนา รวมทั้งการจัดให้มีองค์กรหรือกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนและ/หรือวิจัยและพัฒนาการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้ของ โรงเรียนที่สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของโลกและท้องถิ่น ได้อย่างทันกาล

7. ปรับปรุงระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับในการพัฒนา และ/หรือส่งเสริม ให้มีการนำผลการพัฒนาครูและโรงเรียนในภาพรวมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา ผลงานวิชาการ การเลื่อนระดับ และ/หรือการพัฒนาวิชาชีพแล้วแต่กรณี

สิ่งที่ควรดำเนินการต่อ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น สนับสนุนการนำระบบ Info ไปใช้ในการพัฒนาของครูและโรงเรียนให้มากขึ้น กรณีที่ยังมีบางโรงเรียนไม่ได้ใช้ หรือใช้ในบางโปรแกรม ส่งเสริมให้ครูและผู้บริหารนำผลที่เกิดจากการพัฒนาเชิงประจักษ์เป็นผลงานทางวิชาการของแต่ละคน ตลอดจนส่งเสริมผู้บริหารให้เป็นผู้มีวิสัยคิดและการทำงานแบบนักวิจัย (research person) ที่สามารถรับรู้ปัญหา ทหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยข้อเท็จจริงและหลักฐาน (evidence base) และหาแนวทางแก้ปัญหาการพัฒนาครูและนักเรียนได้เป็นรายบุคคล แล้วแต่กรณี ตลอดจนสามารถสร้างนวัตกรรมการบริหาร และการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเอง

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ นำกระบวนการ DE มาใช้ประเมินผลเพื่อการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลทั้งระบบแบบไม่แยกส่วน ส่งเสริมการใช้ระบบ Info ควบคู่กับระบบที่มีอยู่เดิมของโรงเรียน ในลักษณะบูรณาการการใช้ร่วมกัน กรณีที่โรงเรียนยังไม่มีการใช้ประโยชน์จาก Info ของ กสศ. รวมไปถึงส่งเสริมการพัฒนาครูและผู้บริหารให้เป็นผู้มีวิสัยคิดและการทำงานแบบนักวิจัย ที่สามารถรับรู้ปัญหา ทหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยข้อเท็จจริงและหลักฐาน และหาแนวทางแก้ปัญหาการพัฒนาครูและนักเรียนได้เป็นรายบุคคล แล้วแต่กรณี ตลอดจนสามารถสร้างนวัตกรรมการบริหาร และการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเอง

มูลนิธิโรงเรียนสตาร์ฟิชคันทรีโฮม พัฒนาศักยภาพโค้ช ซึ่งส่วนใหญ่เป็นครูรุ่นใหม่ให้เกิดการเรียนรู้วัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการบริหารจัดการเพื่อการโค้ชเชิงบูรณาการทั้งครูและผู้บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น จัดให้มีคลินิกการบริหารจัดการและการเรียนรู้ที่ให้คำปรึกษาแก่ครูและผู้บริหาร ได้เป็นรายกลุ่ม/รายบุคคล จัดให้มีการถอดบทเรียน/สังเคราะห์องค์ความรู้และนวัตกรรมที่ได้จากบทเรียนของโรงเรียน ผู้บริหาร และครูที่โดดเด่นทั้งด้านปัญหา การแก้ปัญหา และความสำเร็จ และเผยแพร่ในคลังความรู้ออนไลน์เพื่อการเรียนรู้/เรียกใช้ของครู ผู้บริหาร รวมไปถึงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาให้โรงเรียน

และครูสามารถพัฒนาการบริหารจัดการและนวัตกรรมการเรียนรู้แบบต่อยอดที่สอดคล้องกับนักเรียน บริบท ปัญหา และความต้องการได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องรอนวัตกรรมหรือแหล่งความรู้ภายนอก

มูลนิธิเพื่อทักษะแห่งอนาคต ต่อยอดการพัฒนาร่วมกับต้นสังกัด และการให้ความสำคัญกับศึกษานิเทศก์ร่วมรับผิดชอบการพัฒนา ในลักษณะรับผิดชอบร่วมกันแบบผูกพัน เพื่อเพิ่มศักยภาพเครือข่ายการพัฒนาและการเรียนรู้ในระดับโรงเรียนและครู ให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาและการออกแบบการพัฒนาตนเองภายในเครือข่าย ในลักษณะผู้นำและผู้ตาม (ผู้เรียนรู้) ในประเด็นที่แต่ละโรงเรียน/ครูมีความโดดเด่น พัฒนาต่อยอดคลินิกการบริหารจัดการและการเรียนรู้ที่สามารถให้คำปรึกษาแก่ครูและผู้บริหารได้เป็นรายกลุ่ม/รายบุคคล ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาให้โรงเรียนและครูสามารถพัฒนาการบริหารจัดการและนวัตกรรมการเรียนรู้แบบต่อยอดที่สอดคล้องกับนักเรียน บริบท ปัญหา และความต้องการได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องรอนวัตกรรมหรือแหล่งความรู้ภายนอก ส่งเสริมให้ครูและผู้บริหารนำผลที่เกิดจากการพัฒนาเชิงประจักษ์เป็นผลงานทางวิชาการของแต่ละคน การพัฒนาครูและผู้บริหารให้เป็นผู้มีวิสัยคิดและการทำงานแบบนักวิจัย ที่สามารถรับรู้ปัญหา หาวิธีการแก้ปัญหาด้วยข้อเท็จจริงและหลักฐาน และหาแนวทางแก้ปัญหาการพัฒนาครูและนักเรียนได้เป็นรายบุคคล แล้วแต่กรณี ตลอดจนสามารถสร้างนวัตกรรมการบริหาร และการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเอง

มูลนิธิลำปลายมาศพัฒนา ส่งเสริมและพัฒนาให้โรงเรียน (กรณีที่โรงเรียนยังไม่ได้ดำเนินการหรือเริ่มดำเนินการ) ผู้บริหารและครูเห็นความสำคัญและใช้ระบบ Info ในการบริหาร วางแผน การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งในลักษณะเต็มรูปแบบหรือเลือกใช้บางโปรแกรมที่บูรณาการกับระบบเดิมของโรงเรียน ตลอดจนพัฒนากระบวนการ DE ของโรงเรียนบางส่วนที่ยังไม่ได้ดำเนินการ หรือดำเนินการบางส่วนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลเพื่อการพัฒนาของโรงเรียนต่อไป

มหาวิทยาลัยนเรศวร กระตุ้นการนำกระบวนการ DE ไปใช้ในการบริหารจัดการจัดการของโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนของครู และการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน ส่งเสริมและประสานการใช้ระบบ Info ของโรงเรียนที่ยังดำเนินการไม่ครอบคลุมหรือเริ่มดำเนินการ ตลอดจนเพิ่มการได้แก่โรงเรียนในกรณีที่โรงเรียนต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการมากขึ้นทั้งโดยตรงหรือออนไลน์ เปิดโอกาสให้โรงเรียนได้เรียนรู้นวัตกรรมมากขึ้นจากโค้ช รวมทั้งพัฒนาโค้ชที่มีความรู้ความสามารถหรือประสานผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนโรงเรียนโดยตรง

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี กระตุ้นให้เกิดการนำกระบวนการ DE ไปใช้ในการบริหารจัดการของโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนของครู และการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน ส่งเสริมและประสานการใช้ระบบ Info ของโรงเรียนที่ยังดำเนินการไม่ครอบคลุม หรือเริ่มดำเนินการ

มูลนิธิสยามกัมมาจล พัฒนาครูและผู้บริหารให้เป็นผู้มีวิสัยคิดและการทำงานแบบนักวิจัยที่สามารถรับรู้ปัญหา หาวิธีการแก้ปัญหาด้วยข้อเท็จจริงและหลักฐาน และหาแนวทางแก้ปัญหาการพัฒนาครูและนักเรียนได้เป็นรายบุคคล แล้วแต่กรณี ตลอดจนสามารถสร้างนวัตกรรมการบริหาร และการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมและประสานการใช้ระบบ Info ของโรงเรียนที่ยังดำเนินการไม่ครอบคลุมหรือเริ่มดำเนินการ

ศูนย์ฯ พัฒน์ มูลนิธิรัฐบุรุษฯ ต้องพัฒนาครูแกนนำการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลาย และสามารถขยายเครือข่ายการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแก่ครูทุกคนได้ทั้งโรงเรียน รวมทั้งพัฒนาครูด้วยกระบวนการ PLC และการนำกระบวนการ DE มาใช้ในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ การประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเพิ่มการได้แก่โรงเรียนในกรณีที่โรงเรียนต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการมากขึ้นทั้งโดยตรงหรือออนไลน์ เปิดโอกาสให้โรงเรียนได้เรียนรู้นวัตกรรมมากขึ้นจากโค้ช รวมทั้งพัฒนาโค้ชที่มีความรู้ความสามารถหรือประสานผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนโรงเรียนโดยตรง

สพป. สุรินทร์ เขต 2 ขยายนวัตกรรมการพัฒนาและการจัดการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายมากขึ้น ต้องจัดตั้งคลังความรู้ ทั้ง on site และ online ที่เชื่อมโยงกับสถาบันพัฒนาทั้งในและนอกโครงการเพื่อการเรียนรู้นวัตกรรมของครูและผู้บริหารได้อย่างหลากหลาย จัดเวทีและกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรมของสถาบันอื่นในโครงการและนอกโครงการที่มีอยู่ในพื้นที่ เช่น มูลนิธิเพื่อทักษะแห่งอนาคต มูลนิธิลำปลายมาศพัฒนา เพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียน รวมไปถึงการพัฒนาครูแกนนำให้สามารถนำการพัฒนาทั้งระดับชั้นเรียน ระดับโรงเรียน และระดับเครือข่ายรวมทั้งจะสามารถช่วยสานต่อการพัฒนาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีโค้ช/ศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอ

